

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

«Комунікаційні засоби в дизайні костюма у контексті формування професійного іміджу»

Овакімян Лаури Юріївни,

подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 022

«Дизайн» галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Актуальність теми дисертації.

Значну увагу науковців та практиків дизайну в останні десятиліття привертає проблема позитивного іміджу, питома, його значення для соціального суб'єкта в професійному середовищі. Зокрема, у сфері професійної діяльності, існує потреба у формуванні іміджу як інструменту досягнення конкретної мети, що гарантовано позитивним сприйняттям запропонованого іміджу цільовою аудиторією.

Тема представленої дисертації Лаури Юріївни Овакімян «Комунікаційні засоби в дизайні костюма у контексті формування професійного іміджу» є в такому контексті актуальною і продуктивною, адже вона спрямована на розв'язання низки відповідних завдань, що охоплюють рівні проблематики від виявлення зовнішніх факторів у створенні іміджу - до особливостей презентації іміджу через маркери професійної діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Обґрунтованість результатів роботи визначається теоретико-методологічною основою дисертації, сформованою за результатами аналізу праць зарубіжних і українських вчених в аспектах комунікаційних засобів костюма за аналогією із лінгвістикою, у розгляді костюму і моди як об'єктів дослідження семіотики, іміджмейкінгу, а також у практиках ділового іміджу, проектування костюма та його актуальних напрямів з посиленою комунікаційною функцією.

Вхідний №	102-Б
«14»	08 2025 р.
Київський національний університет технологій та дизайну	

Високий рівень досягнення результатів забезпечила ґрунтовна *джерельна база*, представлена трьома основними групами матеріалів: 1. публікаціями щодо образів представників управлінської ланки діяльності у засобах масової інформації (фото- та відео з фіксацією наявності візуального іміджу залежно від специфіки професійної сфери); 2. оприлюдненими прикладами концептуальних стилістичних рішень щодо костюму та іміджу залежно від професійних цілей і потреб; 3. дослідженнями істориків, теоретиків і практиків дизайну костюма стосовно його стильових, формотворчих, композиційних, декоративно-оздоблювальних, колористичних характеристик та їх втіленні у комунікаційній функції одягу, 4. *методикою дослідження* на засадах комплексного підходу у сукупності загальнонаукових та мистецтвознавчих методів.

Достовірність наукових результатів підтверджується виявленою сукупністю зовнішніх факторів у створенні іміджу представників різних сфер зайнятості крізь вимоги та специфічні особливості їх професійного середовища, а також практичною перевіркою моделі розробки професійного іміджу у призначенні ділового стилю для представників управлінських напрямів.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному дослідженні актуальних підходів у створенні професійного іміджу публічних особистостей різних професійних сфер; у представленні типології професійного іміджу на основі ефективних зразків іміджу керівника/лідера, що характеризують їх як професіоналів певної сфери; у виявленні комунікаційних засобів костюма відповідно до іміджевих ознак професійного спрямування сфер політики, державного управління, освітньої, наукової, технічної, правової діяльності, мистецтва, спорту тощо.

Метою дослідження є комплексний аналіз наукових і практичних підходів щодо комунікаційних засобів костюма у розробці іміджу керівника.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків (загальний обсяг роботи – 277 с., обсяг текстової частини – 168 с.). Список використаних джерел містить 437 позиції.

Дисертація виконана відповідно до напрямів наукових досліджень кафедри мистецтва та дизайну костюма Київського національного університету

технологій та дизайну «Н/н 7/21 Дизайн і мистецтво у створенні систем життєзабезпечення людини: ергономічні, естетичні, екологічні, етнокультурні аспекти» (2021-2023рр.), та у межах ініціативної теми «Н/н 43/24 Естетичні аспекти в проектуванні костюма у контексті полікультурної інтеграції».

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

У *Розділі 1* проаналізовано дослідження зарубіжних і українських вчених, що стосуються питань самопрезентації, комунікаційних засобів костюма та аспектів формування професійного іміджу; увагу акцентовано на дослідженнях, що тією чи іншою мірою пов'язані із розкриттям категорій «імідж керівника/лідера», з висвітленням практичних особливостей застосування комунікаційних засобів костюма.

У *Розділі 2* висвітлено специфіку прояву комунікаційної функції костюма у вираженні соціального статусу та професійної ідентичності особистості в історичному ракурсі. Вибірково, пунктирно, авторка акцентує увагу на зовнішньому вигляді видатних постатей від стародавніх часів до початку ХХІ століття. Окремо приділено увагу розгляду комунікаційних засобів костюма у дизайнерському напрямі, співзвучному темі дисертації – «power dressing», представлено творчістю Г. Шанель, І. Сен Лорана, Дж. Армани, К. Лагерфельда, Дж. Гальяно.

У *Розділі 3* представлено детальний розгляд поняття «професійний імідж керівника/лідера» та проаналізовано приклади створення іміджу для публічних осіб. Дисертанткою розроблено типологію професійного іміджу з орієнтацією на ті професійні сфери, де костюм підкреслює представницьку функцію: костюм в структурі іміджу політичного лідера, особливості формування зовнішнього образу в сфері державного управління, специфіка костюма представників сфери права, імідж лідера в контексті освітньої, наукової та технічної діяльності, реалізацію комунікаційної функції костюма у сферах мистецтва і спорту, імідж керівника у професійному бізнес-середовищі. Авторка звернулась до імідж-портретів як канонічних історичних постатей (В. Черчилль, Е. Рузвельт, Ш. де Голль, М. Тетчер, А. Меркель, М. Олбрайт),

так і сучасних діячів вищеназваних сфер (Н. Pelosi, Н. Стерджен, О. Зеленська, Р. Гінзбург, А. Клуні, Б. Гейтс, М. Вязовська, Л. Костенко, О. Гергеа, Г. Гергеа, В. Климов, В. Поперешнюк).

Лаура Овакімян обґрунтувала і запропонувала модель розробки професійного іміджу на основі використання комунікаційних засобів костюма (п.3.4), що включає десять етапів і завершується реалізацією задуму стиліста або дизайнера. Важливим позитивним аспектом даного розділу є практична перевірка запропонованої моделі, виконана безпосередньо авторкою дисертації. Результатом стали представлені чоловічий і жіночий образи ділового призначення (рис. В.107-В.113 у додатку). У висновках до розділів та у загальних достатньою мірою відображено результати дослідження, які свідчать про виконання його завдань.

Мова та стиль викладення результатів.

Дисертація написана українською мовою із дотриманням вимог до наукового стилю викладу текстового матеріалу.

Дотримання принципів академічної доброчесності.

У дисертаційній роботі дотримано принципів академічної доброчесності. Використані результати, тексти та ілюстрації інших авторів мають відповідні посилання на джерела.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

Основні положення і результати дисертаційної роботи викладено в 9 публікаціях, у т.ч.: 4 праці опубліковано у фахових виданнях України, 1 – патент України на промисловий зразок; 4 – у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій. Наукові результати, висвітлені у публікаціях здобувачки, відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Недоліки, зауваження, дискусійні питання до дисертаційної роботи.

Цілком позитивно оцінюючи дисертацію, її уважне прочитання ставить необхідність висловити деякі зауваження і рекомендації:

1) У дисертації авторка представляє певний спектр тлумачень понять «імідж» і «професійний імідж». Разом з цим, доволі часто вживаючи поняття «образ» (образ людини, образ в історії, образ публічної особистості, образи представників управлінської ланки, візуальний образ, складові образу тощо), а також формулюючи об'єкт дослідження як «костюм в системі візуально-комунікаційних характеристик зовнішнього образу людини» (с.18), – у тексті дисертантка не наводить його визначення. Відтак виникає запитання – чи розглядає авторка поняття «імідж» і «образ» як синоніми, чи розрізняє ці поняття за змістовим значенням?

2) Розглядаючи комунікаційні засоби сучасного костюма в практиках формування іміджу, авторка зверталась до прикладів іміджу тих публічних особистостей, які виявилися успішними і, відповідно, використовувала інформаційний та ілюстративний матеріал, що фіксує вже сформований імідж. На нашу думку, у контексті теми дослідження, корисним і необхідним було би : а) на кількох прикладах більш детально розглянути якісні зміни в іміджі окремих постатей протягом професійної кар'єри від ранніх етапів до сформованого варіанту, виявити характер та причини цих змін, б) показати варіанти невдалих рішень (з розбором елементів) як приклади логічних або системних помилок;

3) У якості побажань щодо подальшої праці авторки над проблематикою, означеною у дисертації, наголосимо, що розробка професійного іміджу і оприлюднення результатів значно би виграли, якби дисертантка використала повною мірою емпіричний арсенал дослідження – опитування респондентів, співставлення їх попередньої оцінки власного іміджу та його опрацьованого, скорегованого варіанту.

Висловлені міркування і зауваження не впливають на загальний результат роботи та його позитивну оцінку і мають рекомендаційний характер.

Висновок про дисертаційну роботу.

Дисертація Лаури Юріївни Овакімян «Комунікаційні засоби в дизайні костюма у контексті формування професійного іміджу» оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», за структурою і змістом робота відповідає шифру спеціальності 022 «Дизайн» (галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»), виконана на належному науковому рівні, є самостійним і завершеним науковим дослідженням, що у сукупності вирішують актуальне завдання узагальнення та систематизації візуально-комунікаційних засобів костюма у контексті формування професійного іміджу.

Дисертаційна робота за змістом, структурою та результатами відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. №261 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №283 від 03.04.2019 р. та №502 від 19.05.2023 р., а також п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувачка Овакімян Лаура Юріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн».

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
в.о. проректора з наукової роботи
Національної академії образотворчого
мистецтва і архітектури

М.П.

« 10 »

Р. Д. Михайлова

2025 року

Підпис Михайлової Р.Д.
засвідчую
Начальник відділу кадрів